

Datum
2023-04-17

Nr FOI-2023-626:

Klimat- och näringslivsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Er referens
KN2023/02645

Vår handläggare
Niklas H. Rossbach

Remissvar gällande EU-kommissionens förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial- European Critical Raw Materials Act (CRMA), COM(2023) 160 final

Sammanfattning av FOI:s synpunkter

FOI tillstyrker förslaget i sin helhet, men har följande synpunkter. De följer förslagets disposition.

FOI noterar att förslaget visserligen uppmärksammar sårbarheter men att det inte tar hänsyn till frågor om försvars- och utrikessekretess när det förordar transparens om information. Utan tillräcklig hänsyn till säkerhet riskerar hotbilden att öka genom att det exempelvis blir lättare för motståndare att genomföra ekonomisk krigföring mot EU.

FOI anser vidare att förslagets bruk av begreppet "strategisk" är otydligt. Begreppsförvirringen om "strategisk" kan därmed komma att komplicera genomförandet av förslaget på två sätt: a) den semantiska förvirringen kan försvåra institutionell samordning och b) den kan leda till politisk oenighet om graden av europeisk integration på området. Betydelsen av den planerade verksamheten kan komma att tolkas olika beroende på om berörda institutioner och företag utgår från exempelvis ett näringslivs- eller ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

Det är inte tydligt huruvida: i) den föreslagna styrelsen "*the Board*" ska utgå från EU:s utrikespolitiska målsättningar eller näringslivspolitiska ambitioner, ii) det är inte heller tydligt om genomförandet av förslaget avser att fördjupa europeisk integration på ett sätt som leder till ökad överstatlighet.

FOI vill uppmärksamma att det sannolikt blir nödvändigt att beakta hur insamlad data och information klassificeras och säkerhetsprövas samt på vilket sätt den ska delas.

FOI noterar att Tyskland förefaller ha fått genomslag i förslaget eftersom att flera av de punkter som återfinns i förslaget återspeglar de förslag som är kända från den pågående tyska processen att ta fram en nationell råvarustrategi (Exempelvis de skyldigheter som företag föreslås åläggas i Art 23, §2).

Synpunkter på enskilda artiklar

Artikel 10

De tänkta tidsramarna för tillståndprocessen är lång givet det säkerhetspolitiska omvärldsläget och eventuellt behov av en snabb omställning mot ökad egen produktion.

Artikel 19

EU kan behöva överväga hur transparent berörda parter ska vara vad det gäller brister och eventuella sårbarheter i värdekedjan hos samtliga medlemsstater. Exempelvis om det är lämpligt att information finns samlad centralt hos kommissionen eftersom att den då blir väldigt skyddsvärd. Dessutom är det viktigt att göra avväganden som beaktar säkerhet när kommissionen offentliggör den insamlade informationen i en ”*monitoring dashboard*”.

FOI noterar att EU avser att genomföra scenariobaserade stresstest för försvars- och rymdsektorn men observera att dessa områden faller inom nationell säkerhet. Det är lämpligt att kontrollera hur resultaten av de stresstest som kommissionen genomför delges.

Artikel 20 och 21

FOI vill påtala att medlemsstater förväntas informera kommissionen om ”*stocks held by all public authorities, publicly owned companies or economic operators*”, det vill säga den totala nationella strategiska lagerhållningen av kritiska och strategiska råmaterial. Överväganden och risker med att samla sådan information centralt hos kommissionen och den styrelse (”*the Board*”) som ska etableras, bör beaktas, exempelvis mot bakgrund av säkerhetspolitiska överväganden, näringsfriheten och företagshemligheter.

Artikel 22

Det bör noteras att kommissionen endast kan utfärda ”*opinions*”, vilka inte är bindande och därmed inte ett starkt instrument, för att säkerställa att kritiska och strategiska råmaterial delas mellan medlemsstater vid en krissituation.

Artikel 33

FOI påtalar att det kan komma att behövas ett förtydligande om hur samordningen mellan kommissionen, ”*the Board*” och medlemsstater ska fungera.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektör Jens Mattsson efter föredragning av forskningsledare Niklas H. Rossbach. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Eva Liljefors, avdelningschef Malek Khan, biträdande analytiker Alina Engström och särskild rådgivare Mikael Wiklund deltagit.

.....
Jens Mattsson

.....
Niklas H. Rossbach

Sändlista:

Klimat- och näringslivsdepartementet (kn.remissvar@regeringskansliet.se)

För kännedomInternt FOI

Registrator

GD-sekreterare

Särskild rådgivare

Chefsjurist

AC